

NAŠA VOLJA



GLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

Leto II.

Ljubljana, dne 15. maja 1937.

Štev. 15.

Ljubljana, 15. maja 1937.

Kot poročamo na drugem mestu, se je vršil v ponedeljek 11. t. m. lepo uspel telovadni nastop ljubljanskih srednjih šol, združen z veličastnim manifestativnim pohodom nacionadne mladine po mestu. Ker je ta manifestacija naredila nepozaben vtis in dokazala neomajno pripadnost skoro vse srednješolske mladine veliki jugoslovenski nacionadni ideji, ki si jo v zadnjem času laste gotovi ljudje, se je proti njej začela ogabna časopisna kampanja, spremljana s podlim natolcevanjem, nesramno zavitimimi lažmi in direktnim psovanjem mladine, ki je na tako iskren način dala izraza svojemu notranjemu prepričanju. Kot se nam zdi skoro pod častjo, da moramo v našem listu odgovarjati na te ogabne izpade perfidnih zastrupljalcev našega naroda, smatramo za svojo dolžnost, da nastopimo v obrambo nacionadne mladine in pokažemo na vso nizkotonost napadov ljudi, ki v svojem brezmejnem sovraštvu in nemoči mečejo nanjo blato.

Stara taktika, da se hoče vsaka stvar spraviti v neko zvezo s politikom, zveni tudi iz vseh napadov, ki se pojavljajo že par dni v gotovem ljubljanskem časopisju. Očita se mladini, da je nasedla brezvestnim plačanim agitatorjem in se pustila izrabiti v razdiralne politične namene. Ker je po svojem globokem prepričanju smatrala popolnoma pravilno za svojo dolžnost, da reagira na dejstva, da gotovi del nahujskane srednješolske mladine ne poje državne himne in z anacionalnimi ter protidržavnimi vzkliki ustvarja škodljivo in za naš narod ter državo pogubno stanje, se ji meče v obraz nezrelost ter fašizem med tem, ko se poveljuje ideološko utrjenost in zavednost »mladih inteligentov«, ki so v svoji zapeljivosti šli tako daleč, da so se spustili na nizkotno stopnjo ovaduhov, brezhrbteničnih hlapcev, ki so zapisovali one svoje tovariše in tovarišice, ki so korakali v povorki. Slabo poučeni javnosti se hoče vcepiti mišljenje, da je bila vsa stvar le neokusna šala, iz katere so se norčevali vsi ljudje na ulici, po drugi strani pa se piše dolge članke, da je ta grupica kričavcev, ki se je morala v mestu »klavirno raziti«, naravnost ustavljala promet. Govori se o jugofašistični zaroti proti demokratičnim tendencam sedanjega režima, o teroriziranju mladih ljudi, ki so bili prisiljeni manifestirati za fašistične ideale, povzete po Nemčiji in »neki drugi fašistični državi« (zakaj se ne imenuje njenega imena??) samo zato, da se zatre svobodo, pozablja pa se na preteklost in spontano navdušenje večine mladih ljudi, ki so na nastopu sodelovali. Z debelimi črkami se piše o pretepanju nedolžnih mladih ljudi, dočim tisti, ki so bili v povorki navzoči, o tem ničesar ne vedo. Z naravnost neverjetno predrznostjo se govori o pesmih, ki jih je prepevala mladina. Zdravi, nepokvarjeni srednješolski mladini se hoče očitati, da je strahopetna, da se bo takrat, ko jo bo rabila država, poskrila v magacine za čevlje med tem, ko bodo šli v prve järke oni, ki jih ima v tako dobrem spominu baš s srednje-

Silo mu je dala narava

Plazu zajeziti ni mogoče. Vsač najmanjši del gloda in utira pot mogočnemu pohodu celote. Vse ovire izginejo in sledu ni za njimi.

Ĥajti: silo mu je dala narava.

Jugoslovenske ideje ustaviti ni mogoče. Najmlajši člani naroda — jugoslovenski omladinci — ji utirajo pot. Ovire bodo zbrisane z obličja zemlje in jugoslovenski narod bo šel s trdimi koraki svojo pot čez nje.

Ĥajti: silo mu je dala narava.

Naloge Jugoslavije

Ob priliki zunanje politične debate pred Narodnim predstavništvom smo slišali iz ust vodilnih krogov približno sledeče izjave: »Jugoslavija se nahaja v izredno ugodnem mendarodnem položaju. Za njeno prijateljstvo se potegujejo velike evropske države. V mednarodni skupnosti predstavlja Jugoslavija močan faktor.« Te in podobne izjave nas ne presenečajo, preseneča nas le ton in čas, ko so bile izgovorjene. Vemo, da je, odkar je delo in stremenje naših očetov privedlo do rezultata, do ujedinenja vseh Jugoslovenov v enotno državo, od tedaj naprej pomenila naša država silo, s katero se je vedno in povsod moralo računati, ki bo tudi v bodočem raz-

šolskega nastopa, tisti mlečnozobi pripadniki »svetle tradicije«, ki so ob petju državne himne demonstrativno molčali in nebogljenost vzklikali proti mogočni četi mladih nacionalistov. Priporoča se oblastvom, da temeljito obračunajo z mladimi prenapeteži, daje se lekcije Sokolu, govori se o ilegalnih organizacijah in znakih, ki jih je nosila srednješolska mladina, ko se dobro ve, da je imela na prsih pripeto le državno trobojko. Ali pa se državno trobojko, smatra mogoče že za ilegalno?!

V nedogled se vrste slični napadi. Preveč bi bilo, če bi hoteli naštevati vse. Mladine pa, ki je bila tako zavratno napadena, nihče nikdar ne bo mogel prepričati o tem, da ni ravnala prav. Zaveda se namreč, da je njena pot popolnoma pravilna. Šla bo po njej dalje. Če se ji hoče že skoro očitati, da ni nacionalka, da pa je »fašistična«, bo sprejela tudi to. Njena vest je čista. Zato bo nekoč tudi zahtevala odgovora!

Čitateljem!

Radi ovir, ki so nenadoma nastopile, ni bilo mogoče izdati te številke v rednem času. Prosimo vse prijatelje našega glasila, da nam to oprostite.

Ker pa bi radi gornjega bili naročniki prikrajšani, sta se uredništvo in uprava odločila, da znesek, ki se porabi za tiskanje ene številke, poklonita socijalni akciji »Naše volje« in tako podpreta koristno stvar. Upamo, da bodo vsi prijatelji našega lista pozdravili to gesto.

voju političnega življenja igrala važno, morda celo odločilno vlogo.

Razumljivo je, da smo pred svojim ujedinenjem v mednarodni družbi pomenili zelo malo. En del Jugoslovenov je sicer že imel svojo narodno državo, vendar se mala, od neprestanih bojov izmučena Srbija med tedanjimi velikimi evropskimi državami ni mogla v zadostni meri uveljaviti, čeprav je v svetovni vojni, ko je bilo potreba pokazati vso žilavost in odporno moč, zadivila ves svet s svojim heroizmom. Oni del našega naroda, ki je imel državljanstvo Avstro-ogrške monarhije, pa na zunanje-politični kurz te države ni imel nikakega vpliva. Šele ko se je naš narod ujediniel v lastni državi, o katere usodi odloča on sam, šele s tem trenutkom smo stopili v mednarodno življenje. Ves kompleks danes že tako medseboj ozko povezanih evropskih narodov nas je nujno priznal za svojega člana s pravico do sodelovanja v mednarodnih vprašanjih in samoodločanju v internih narodnih in državnih zadevah.

Iz gornjega lahko posnemamo, da smo z ujedinenjem ustvarili temelj za naš mednarodni razvoj. Potreba je bilo na ta temelj postaviti zgradbo — zgradbo naše mednarodne moči. Za mogočno zgradbo pa je potreben trden temelj. Ali ga Jugoslavija ima?

Jugoslavija se nahaja na jugovzhodu Evrope, deloma v srednji Evropi, deloma na Balkanu. Že iz tega izhajajo njene v zunanje-političnem stremeljenju različne funkcije. Njen teritorij je križišče ciljev in teženj raznih evropskih narodov. Tu si prideta nasproti Evropa in Azija. Saj

(Nadaljevanje na strani 2)

Telovadni nastop Ljubljanskih srednješolcev

Ljubljanske srednje šole prirede navadno proti koncu šolskega leta nekakšno telovadno revijo, ki naj pokaže starišem dijakov telesno zgojo. Tudi letos je bil nastop že večkrat napovedan, vendar se je moral radi neugodnega vremena parkrat preložiti. Vršil se je končno v ponedeljek 10. t. m. Vreme, ki je doslej vedno nagajalo, je bilo topot izredno lepo. Že težko pričakovano majniško sonce je prvič pošiljalo tople žarke na zemljo in vzbujalo v vseh neko slavnostno razpoloženje. Vsa mladina se je zbrala pred svojimi šolami, odkoder je pod vodstvom svojih profesorjev odkorakala na vojaško vežbališče pri Devici Mariji v Polju.

Nastop se je pričel točno ob napovedani 3. uri popoldan. Mladina se je tu formirala po posameznih šolah in razredih tako, da je bil pregled lažji. Na sporedu je bilo ogromno število točk, ki so jih nastopajoči dijaki nad vse lepo in strumno izvedli. Ugajale so brez razlike vse točke, za kar so dijaki želi burno priznanje pri gledajočem občinstvu. Zlasti so bile lepe vaje z državnimi trobojkami, ki so bile izvedene tako skladno, da jim marsikatero telovadno društvo lahko zavida. Tudi ritmične vaje dijakinj so dokazale, da tudi ženska mladina posveča veliko pozornost telesni kulturi. Vihar navdušenja pa se je dvignil, ko so dijaki naredili sredi zelenega polja živo skupino, na vrhu katere je ponosno zaplapolala državna trobojnica. Poleg vseh teh uspešnih točk sporeda je mladina pokazala, da lepo goji tudi športne igre in lahko atletiko. Videti je bilo mnogo iger z žogo ter par uspešnih tekov in štafet. Na poziv trobentača se je vsa mladina zbrala okrog poveljniškega stolpa, kjer je ob spremljevanju vojaške godbe zapela državno himno »Bože pravde«. Veličasten je bil pogled na to navdušeno prepevajočo mladino. Po uspelem nastopu je sledil razhod. Na veliko žalost in resnici na ljubo povedano pa je bilo med to v navdušenju prekipevajočo mladino okrog 150 dijakov, ki so mesto da bi peli, de-

monstrativno molčali in takoj po končanem petju intonirali »Hej Slovenci«. Nacionalni akademiki, ki so se nahajali med gledajočim občinstvom pa so takoj v protest zapeli himno sokolskih legij in vsa mladina, kot da je sledila svojim čustvom, se jim je pridružila. Nato se je spontano formirala dolga povorka, na čelu katere so bili kolesarji z državno trobojko. Povorka je krenila z vežbališča po Zaloški, Sv. Petra, Resljevi cesti in po Komenskega ulici na Miklošičevo cesto, od tu na Marijin trg ter po Prešernovi ulici in Aleksandrovi cesti pred Narodni dom. Mladina, zbrana v povorki, je ves čas prepevala sokolske pesmi in navdušeno vzklikala naši Jugoslaviji, mlademu kralju Petru II., kraljici materi in Sokolu kraljevine Jugoslavije. Gledajoče občinstvo je napravljalo špalir in je mladino burno pozdravljalo. Ko je bil konec te povorke še na Marijinem trgu, se je njeno čelo že zbiralo pred Narodnim domom. Tu je zbrana

mladina še enkrat zapela državno himno in »Hej Slovenci«, nakar se je vsa navdušena razšla, razšla s sladko zavestjo, da je še mnogo, mnogo njih, ki bodo izpolnjevali oporoko Viteškega kralja in čuvali nad močno, zedinjeno Jugoslavijo.

Veliko ogorčenje pa je zajelo naslednji dan to mladino, ko je čitala v nekih dnevnikih čudno zavita poročila, ki so prikazovala vso lepo manifestacijo kot nekakšen surov napad nanjo s strani akademikov. Zgrazala se je nad onimi, ki so hoteli dati vsem tem dogodkom politično tendenco in obsojala vse, ki so imenovali njih navdušeno vzklikanje Jugoslaviji in kraljevemu domu — za nepriljubljeno. Vsa začudena se je izpraševala, kje se je zgodila »velika sramota« s sodelovanjem nekih pretepačev. Nihče se namreč tega ni spominjal, dasiravno jih je bilo v povorki nad 800. Tako in podobno prikazovanje je pač v njih takoj rodilo mnenje, da je pisano v onemogli jezi in da je to zadnja bilka, za katero so se gotovi ljudje oprijeli pred spoznanjem, da je povsod, zlasti pa med našo mladino, vedno več dobrih in zavednih Jugoslovenov.

Jugoslovani preko meja domovine!

Manjšinjsko in izseljeniško vprašanje Jugoslovanov je silno pereče. Če predpostavimo, da biva izven mej Jugoslavije 2.382.000 Jugoslovanov, kar predstavlja 18 odstotkov vseh Jugoslovanov v obče vidimo, kako velikega pomena je, da se mi, ki bivamo v domovini, intenzivno bavimo z njimi, vzdržujemo z njimi stike in jim nudimo vsestransko pomoč, da se nam v tujih zemljah, kar je najlažje, ne odtuje, ampak ostanejo vedno snovi domovine, ki jih je rodila. Za to delo pozvane organizacije, ki bi jih radi omenjenega vzroka moral podpirati vsak zaveden Jugoslovan, vrše to težko delo z lepimi uspehi. Seveda je treba pri tem upoštevati, da je delo, ki ga vrše med narodnimi manjšinami neprimerno težje kot ono, ki ga opravljajo med našimi izseljenci. Ne mislimo se v naslednjem spuščati v razmotrivanje o delu in nalogah teh organizacij, ampak podati sliko raztresenosti naših ljudi po svetu.

Največ Jugoslovanov prebiva v Italiji in Avstriji (skupno okoli 750.000). Ker smo o teh dveh naših manjšinah že pisali, se tu ne bomo spuščali v podrobnosti. V Madžarski prebiva 80.000 Jugoslovanov, ki nimajo nikakih narodnostnih pravic. Naseljeni so ob meji in po večjih mestih. V Rumuniji je okoli 50.000 naših ljudi. Prebivajo večinoma v pokrajinah, ki so preje pripadale Madžarski. Da je ta manjšina v Rumuniji sploh nastala, je vzrok v zamotanem etnografskem položaju omenjenega ozemlja, kjer so nemške, madžarske, rumunske in naše vasi tako pomešane, da ni bilo mogoče določiti prave meje. Položaj naše manjšine je bil spčetka sličen položaju pod Madžarsko, po Blejskem dogovoru iz leta 1927. pa se je poboljšal. V Grčiji je znatna slovenska manjšina (170.000), vendar pa je Jugoslovane jako težko ločiti od Bolgarov. Jugoslovanska manjšina je tudi v Albaniji.

Največ jugoslovanskih izseljencev prebiva v Združenih državah severoameriških. Njih število znaša okoli 615.000. Naseljevati so se začeli jako zgodaj, že okoli l. 1700. V državi North Carolina se imenuje mesto Croatan po njega ustanoviteljih — Hrvatih. Jugoslovani prebivajo v večjih in manjših mestih. Najvažnejša so: Chicago (45.000), Cleveland (42.000), Pittsburgh (56.000), Gary (12.500), Detroit (11.500), Milwaukee (10.000), St. Luis (5.000), New York (10.000), San Francisco (6.500), Los Angeles (3.500). Jugoslovani imajo v U. S. A. lepo delujoče kultur-

ne in gospodarske organizacije. Vseh društev je 3963, v katerih je včlanjenih čez 255.000 članov. Društvena imovina znaša 19.500.000 dolarjev (975.000.000 Din).

V Kanadi so naseljeni večinoma Jugoslovani, ki so bili prenaseljeni v U. S. A. V celoti jih živi tam 40.000, predvsem v Antario, British Columbia, Alberta in Quebec. V glavnem so tovarniški delavci, delavci na farmah, ribiči in samostojni formarji.

V Srednji Ameriki živi okoli 4.000 Jugoslovanov: v Mehiki 3.000, na Kubi nekoliko stotin, ostali pa v Guatemali, Hondurasu in San Salvadorju.

V Južni Ameriki je največja kolonija v Argentini, ki šteje približno 120.000 oseb. Njih središče je Buenos Aires, kjer imajo Jugoslovani 7 društev in izdajajo 10 tednikov. V Braziliji je 50.000 Jugoslovanov, ki delajo večinoma na kavovih plantažah. Največ jih je okoli San Paola. V Chile živi okoli 16.000 Jugoslovanov, večinoma Dalmatincev. Tu so Jugoslovani dosegli največje uspehe kot trgovci, industrijalci ter uradniki v trgovskih in industrijskih podjetjih. Imajo tudi jako lepo razvito društveno življenje. V Urugvaju živi 5.000 Jugoslovanov. Največ jih je v Montevideu. V ostalih državah jih živi še okoli 5.000.

V Afriki živi okoli 4.000 Jugoslovanov. Od tega jih je v Egiptu 3.000, ostali žive v Južnoafriški Uniji in v Rodeziji.

V Avstraliji in v Novi Zelandiji biva 15.000 Jugoslovanov. Njihove največje kolonije so v Sidneyu, Broken Hillu, Queenslandu, Perthu itd. Imajo tudi svoje organizacije.

V Aziji je največ Jugoslovanov v Turčiji (100.000—). To so predvsem potomci jugoslovanskih muslimanov, ki so se tam naselili po okupaciji Bosne in Hercegovine. Ostali žive v Perziji, Siriji in na Kitajskem.

V Evropi je največ izseljencev v Nemčiji (okoli 50.000), predvsem v Westfaliji, kjer delajo v rudnikih. Njih središče je Düsseldorf. V Franciji je 30.000 Jugoslovanov, v Belgiji 23.000 (središče Liège), v Češkoslovaški okoli 6.000, na Holandskem 3.000. V Rusiji živi po statistiki iz l. 1926. 2561 Jugoslovanov. To so ostanki srbskih kolonij. Poleg tega živi še 25.000 Jugoslovanov v ostalih severnoevropskih državah.

Naloge Jugoslavije

(Nadaljevanje iz strani 1)

je že v rimski dobi tekla meja med vzhodnim in zahodnim cesarstvom čez naše ozemlje.

Vsa ta raznovrstnost, ki pa v harmoničnem skladu regulira celoto in sijajni geografski položaj naše države, so poroki, da je temelj naše mednarodne zgradbe res trden. Na temelju tega in pa iz zgornje ugotovitve, da je Jugoslavija deloma srednjeevropska, deloma pa balkanska država, sta bili ustanovljeni tudi dve važni politični tvorbi: Mala antanta in Balkanski sporazum, ki igrata danes važno mednarodno-politično vlogo. Istoveten položaj in sorodnost političnih teženj dajejo tema dvema tvorbama trdno osnovo, ki je dandanes v mednarodnem življenju tako redek pojav. Uspehi sodelovanja držav Male antante in Balkanskega sporazuma v preteklosti so nam lahko porok še večjih uspehov v bodočnosti.

Poleg politične važnosti Jugoslavije z ozirom na njen geografski položaj je važna tudi njena kulturna vloga. Jugoslavija se nahaja na križišču dveh kultur — vzhodne in zapadne. Na našem ozemlju se spajata dve kulturni sferi, prehajata v neobčutenem procesu ena v drugo in tako utirata pot kulturnemu napredku.

Preobširno bi bilo spuščati se v podrobnosti vseh teh nakazanih dejstev. Treba je, da se jih vsak Jugoslovan zaveda in jih temu primerno ceni. V zavesti pomembnosti in velikih nalog, ki nas vsled tega čakajo, je treba intenzivnega resnega sodelovanja vsakega posameznika, da bomo sedanji ugled in pomembnost Jugoslavije kot take in kot mednarodnega faktorja še povečali.

Milena Vrčon:

Na Holandskem, v deželi vrtov in mlinov na veter

(Iz predavanja v šolskem radiu.)

Neki francoski oboževalec naših naravnih krasot je pred leti zapisal, da so naši kozolci posebnost, ki je ne vidiš nikjer drugod na svetu, posebno ne v tako značilni obliki, kakor jo imajo naši kozolci. Pa še nekaj je, česar oko tujca pri nas ne more prezreti — cerkvice na gričku. Ti dve naši posebnosti se tujemu popotniku po naši zemlji najbolj živo vtisneta v spomin, dasi je naša domovina drugače izredno slikovita in se še tako razvajeno oko ne more napiti njenih lepot. Toda nam je vse to preblizu in preveč vsakdanje, da bi čutili vso lepoto te svoje domačnosti. Šele ko stopiš na tuje in pogledaš v svet, ki ga prvič vidiš, in spoznaš njegove posebnosti, primerjaš in v tej primerjavi vzraste v tebi slika tvoje domovine, kakor se ti kaže v predstavah naših polj, travnikov in gozdov, dolin in gora, potokov in rek, vinskih gor in sadnih vrtov, vasi, trgov in mest, pa zvedavo motriš med drdranjem vlaka ali ropotom kakega drugega prometnega sredstva, ali je tudi drugod kaj takega in podobnega. Podobenost te veseli, a te zanima manj od razlik, ki se ti posebno vtisnejo v spomin.

Na poti iz Ljubljane do Holandske ti zajame oko nešteto takih razlik. Najbolj živo pa čutiš nasprotje med našimi visokimi in lepimi gorami ter prostrano holandsko ravnino, ki ji na obzorju ni meja, kakor so mu postavljene te meje pri nas. Nebo in prostrana ravan, to je vse, kar zajameš na prvi pogled, ko si se po 24. urah nepretrgane vožnje z vlakom preril skozi nešteto predorov, slikovitih gorskih dolin, prostranih gozdov od Jesenic preko Avstrije in Nemčije do holandske meje v smeri proti severozapadu, proti Severnemu morju.

Tja gori me je pot zanesla lani iz objema naših gora. Bila je to moja prva pot na evropski sever.

Iz knjig sem imela o njem le zelo površno predstavo, zlasti površno pa o mali Holandski, potisnjeni med Severno morje in severozapadno mejo Nemčije, o kateri razbereš že z zemljevida dve posebnosti: *ravnina in voda*. Spomniš se na šolsko tolmačenje, da izvira drugo ime Holandske — *Nizozemska* — od nizke lege, ker je precejšen del države (skoraj ena tretjina) nižji od gladine morja.

Površni opisi ti govorijo še o drugih posebnostih te neznane pokrajine, o številnih kanalih, s katerimi je preprežena nizozemska zemlja, o *cvetnih poljih* in zlasti o *tulipanih* vseh mogočih barvnih odtenkov, ki jih svet nima tako lepih, pa seveda o neizogibnih — *mlinih na veter*... A to je menda tudi vse, kar ve o tej deželi na severu človek, ki je sam še ni obiskal. Seveda je tudi to že dovolj, da zbudi v nas zanimanje do posebnih spoznanj, dasi se človek iz slikovitih gorskih pokrajin navzlic vsem tem mikavnostim in vabam ne more otresti predsodka, da se podaja prav za prav v zemljo ubijajoče enoličnosti.

Ko pa si že tam in se ti podoba Holandske, kakor jo poznaš iz knjig in zemljevidov, na vsakem koraku spreminja v stvarnost, vedno znova in znova uživaš *svojevrstno* lepoto holandske narave in se je nikdar ne naveličaš. Narava in delo človeka sta se združila tu v enoto, razčlenjeno v tisočere pestrosti, tako da za oko ni odmora. Čim prestopiš njene meje, spoznaš, da Holandska vendarle ni tako enostavna in enolična, kakor si si jo bil morda zamislil na podlagi mrtvega zemljevida, ki ti kaže samo ravnino in vodo.

(Konec prihodnjic.)

Zaključna številka II. letnika »Naše volje« izide v povečanem obsegu prve dni junija.

Uredništvo.

Ali je sport koristen ali škodljiv?

Preden odgovorimo na to vprašanje, si moramo biti na jasnem, kaj je sport? Sicer je definicija sport težka, toda mislim, da imenujemo sport vse, kar služi človeku za harmoničen in pravilen razvoj telesa. Tako naj bi pojmovali sport. Toda pri nas se dogaja navadno vse kaj drugega. Sport se ne goji radi okrepitve telesa, ampak več ali manj radi nastopov in postavljanja rekordov, ki naj prinesejo enemu ali drugemu klubu ugled. Da se pri tem zanemari bistvo, je jasno. Pri nas je sportnik avtomat. Tega in tega due, ob tej in tej uri se moraš javiti na startu in primesti klubu toliko in toliko točk. Ni važno, če si razpoložen ali ne, niti če slutiš, da ti bo škodovalo, startati moraš. Nekoliko bolje se ti godi, če si se uvrstil med klubove ljubljence. Tu odpade vsaj imperativ in te za vsak nastop prosijo. Posvečajo tudi pažnjo treningom, ker si pač »as«. Koliko pa je danes mladine, ki se je več let podila ali »treniral« brez nadzorstva po sportnem prostoru, ki bi jo lahko postavili za vzor lepote sportnega telesa in zdravja? Mislim, da bore malo. Ta ima razširjeno srce, drugi se drži skrivenčeno kot paragraf, posledica nesmotrenega treninga dolgih prog, tretji ima noge kot korenine, roke so pa nerazvite. Tak nesmotren trening nam daje mesto stasitih mladeničev pokveke, ki pa se lahko pobahajo, da so rekorderji. Ne vem sicer, za kaj se bolj navdušujete: ali za lepo postavbo ali za rekorde? Najbrže za oboje. Res, to je edino pravilno. Razlika je le, po kateri poti hočemo doseči cilj. Pri tem površnem

pregledu se nam vsiljuje vprašanje: kdo je kriv tem nezdravim razmeram v našem sportu?

Krivi so v glavnem trije: 1. država, ki bi morala skrbeti za sportne prostore in skrbno nadzirati telesno vzgojo, 2. vodstvo sportnih klubov, 3. sportniki sami.

Za telesno vzgojo je najbolje preskrbljeno v severnih državah, Nemčiji, Italiji, Sovjetski Rusiji, Japonski in Ameriki. Uspehi so se pokazali na Olimpijadih. Pri nas so podpore za razvoj sporta od strani države vse premajhne. Država posveča razvoju sporta vse premajhno pažnjo. Subvencije, ki jih dobivajo posamezni klubi, so tako neznatne, da ne dopuščajo kakršnihkoli večjih izdatkov, ki bi bili prepotrebni za razvoj našega sporta.

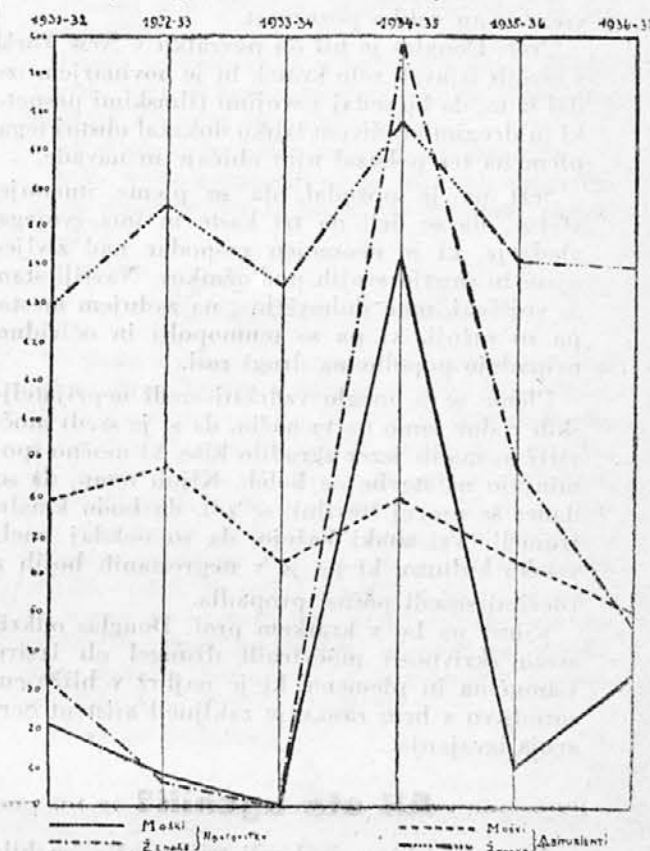
Vodstva posameznih klubov greše največ v tem, ker ne izvajajo zadostnega nadzorstva nad trenirajočimi, pa nimajo na razpolago strokovno izobraženih vežbalcev in da silijo atlete k specializaciji, kar ima brez dvoma slabe posledice za harmoničen razvoj vsega telesa.

Sportniki sami so krivi v toliko, ker slepo slede nepravilnim navodilom klubskih predstavnikov.

Mladini je sport nujno potreben. Naša dolžnost je, da opozorimo na vse nedostatke v našem sportu in pokažemo pot, ki bi jo sport pri nas moral začeti hoditi, da lahko pričakujemo v doglednem času onih res zdravih uspehov, ki jih kaže sportna vzgoja drugod.

Brezposelno učiteljstvo in naše šolstvo

Učiteljski abiturijenti, ki so absolvirali učiteljske v l. 1931—1936 so pod tem naslovom izročili javnosti brošuro, v kateri z zbranim materialom prikazujejo svoj obupni položaj. 700 mladih ljudi, ki so absolvirali strokovno šolo, in se s tem usposobili za določeni poklic, čaka na svoj kruh. Istočasno, ko morajo ti mladi ljudje počivati brez posla, pa je v Dravski banovini na obstoječih osnovnih šolah zaprtih 210 razredov ker manjka ogromno števil učiteljskih moči.



Učiteljski abiturijenti, organizirani v posebnem odseku Jugoslovenskega učiteljskega združenja so v tej brošuri nazorno prikazali ves problem brezposelnosti učiteljskega naraščaja, kakor tudi pomanjkljivosti v naši prosvetni politiki. Z vzorno vestnostjo so zbrali tudi vse socialne podatke brezposelnih učiteljskih abiturijentov ter s tem v vsakem pogledu izpopolnili sliko.

V nastopnem priobčujemo diagram, ki jasno kaže rano njihovega vprašanja, t. j. razmerje letne produkcije učiteljskega naraščaja in novih postavitev.

Naj zaključimo z njihovimi lastnimi besedami: »Pozivamo vse, ki jim ni pri srcu le usoda 700 slovenskih brezposelnih abiturijentov, temveč tudi kulturni napredek našega naroda, da zastavijo vse sile za to, da se doseže reforma sistema za nastavitve novih učnih moči v Dravski banovini. Kajti sedanji sistem nasprotuje vsem obstoječim potrebam slovenskega osnovnega šolstva in se ravna po smernicah, ki bi ne smele obstojati.«

Balkanska Jugoslavija

»Balkanska država« Jugoslavija se je pokazala v manjšinskem vprašanju do drugih narodnosti tako kavalirsko, da je osramotila »civilizirane« narode. Tujec, ki pride v našo državo, strmi nad pravicami in ugodnostmi manjšin.

In kako nam to vračajo onstran meja? Udarec s pestjo v naš obraz!

Zaklicati je treba: zaščitite naše ljudi onstran meja, ali pa se odrecite zahtevi po brezpogojni lojalnosti Jugoslavije!

Novo belo pleme

Večkrat je že pisal svetovni tisk, da je kaka ekspedicijska odkrila v neznanih predelih braziljskih pragozdov belo pleme, vendar so se te vesti pozneje pokazale kot netočne.

Te dni pa prinašajo ameriški časopisi vest, da je prof. Douglas iz New Yorka s svojim asistentom Sertom odkril na svoji ekspedicijski k izviru doslej še neznane reke Camman, pritoku Madierre, v centralni Braziliji pleme belih divjakov z vranje-črnimi lasmi.

To senzacionalno odkritje je vzbudilo po vsem svetu veliko pozornost.

Prof. Douglas je bil ob povratku v New York v svojih izjavah zelo kratek in je novinarjem izdal le to, da bo sedaj s svojimi filmskimi posnetki in drugim gradivom lahko dokazal obstoj tega plemena ter pokazal njih običaje in navade.

Sert pa je povedal, da se pleme imenuje »Gyo«, da se deli na tri kaste in ima svojega vladarja, ki je neomejen gospodar nad življenjem in smrtjo svojih podložnikov. Navišji stan so vojščaki, nato duhovščina, na zadnjem mestu pa so sužnji, ki pa so temnopolti in očitno pripadajo popolnoma drugi rasi.

Pleme se je moglo vzdržati sredi neprijateljskih rodov samo na ta način, da si je sredi močvirij in malih jezer zgradilo hiše, ki močno spominjajo na stavbe na koleh. Kljub temu, da so danes še precej številni, se zdi, da bodo kmalu izumrli. Vsi znaki kažejo, da so nekaj imeli visoko kulturo, ki pa je v neprestanih bojih z rdečimi sosedi počasi propadla.

»Sicer pa bo v kratkem prof. Douglas odkril svetu skrivnosti močvirnih džungel ob izviru Cammana in plemena, ki je najbrž v bližnjem sorodstvu z belo raso,« je zaključil asistent Sert svoja izvajanja.

Ali ste uganili?

Divjačina, ki so jo lovili trije možje, so bile — uši. Zato so ono, kar so ujeli, pustili v gozdu, ono, česar niso ujeli — so nosili seboj. Kaj so pa nesli v vrečah, lovski čuvaj ni vedel povedati.

Zupan Vitomil:

Planina smrti

(Nadaljevanje)

Smuk po plazu ni bil baš poseben športni užitek. Sneg je bil namreč po vrhu posrenjen, vendar se je skorja pod pritiskom smuči tu pa tam vdala. Zon je lovil ravnesje; končno je zmagala priroda nad človekom. Zon je padel. Nato je v previdnejšem smuku do prvih borovcev. Dim se mu je skrtil za veje. Kmalu pa je zopet zagledal njegov modrikasti curek. Začul je tudi človeške glasove. Odpel je smuči, potegnil revolver ter ga pregledal. Oprezno se je bližal glasovom. Skrit za grmom je zagledal majhen ogenj in okrog njega čepeče postave. Nad ognjem je visela posoda, iz katere se je kadilo. Zon je zaškripal z zobmi: vojaki, ki naj bi sledili neznanim smučarjem, so si kuhali čaj. Slišal je med pogovorom:

»Prokleta bi bili neumni, če bi se podili po teh grapah!«

»Kar so si skuhali oni vrage v observatoriju, naj sami pojedjo!«

»Saj ti končno še nekam dolgo žive. Ampak dnevi so jim najbrže šteti.«

»Treba bi bilo razdreti ono gnezdo in zabraniti ljudem, da stavljajo svoje življenje na kocko!«

»Čaj je gotov!«

Ta klic, je, kakor bi trenil, vžil življenja čepečim postavam.

Škot in razbojniki

Škota so v samotnem gozdu napadli trije razbojniki. Planili so nanj, toda Škot se je branil tako junaško, da so ga šele po dolgi borbi vrgli ob tla.

Pričeli so mu otipavati žepe v prepričanju, da ima najbrže pri sebi veliko vsoto denarja, kajti sicer ne bi stavljal svojega življenja na kocko.

Na svoje začudenje pa so našli pri njem kovanece za 6 penijev.

»Prokleta srečo imamo, fantje,« je vzkliknil eden izmed razbojnikov, »ker če bi imel 12 penijev, bi nas vse tri poslal v krtovo deželo!«

Prefekt — gangster

Pred dvema letoma je postal prefekt malega mesteca Corming v državi New York neki Blain.

Nekaj časa je bilo vse v redu, nato pa je novi prefekt naenkrat odpustil večje število starih policijskih uradnikov in jih nadomestil z novimi. To se je večkrat ponovilo in s številom novih policijskih moči so naraščali tudi nepojasnjeni umori, poboji, ropi bank, vlomi in podobni kriminalni delikti. Proti vsemu temu je bila policija navidezno brez moči.

Na prošnjo prebivalstva je vlada slednjič poslala tri detektive, da končno odkrijejo storilce. Vse zaman. Dva sta nekega dne nenadoma »izginila«, tretji pa je začel živeti nekam razsipno življenje. Ko je bil za svoja dejanja poklican na odgovor, je dejal, da je tolpni na sledu in da upa v nekaj dneh najti storilce.

Vsled zapravljanja denarja pa je bil mož sumljiv in vlada ga je postavila pod tajno nadzorstvo, dokler ga slednjič pod težkim sumom, da je v zvezi z gangsterji, niso prijeli. Ko so mu občutno pretresli obisti, je slednjič izdal, da je šef policije prav za prav glavni vodja zločinske tolpe, njegovi pajdaši pa so novi policijski uradniki.

Po tej izpovedi je bila takoj poklicana redna vojska, ki je bila pri prihodu pred prefekturo sprejeta z ognjem iz strojnih pušk in revolverjev.

Zon je vtaknil revolver v tulec in se z mračnim obrazom splazil nazaj. Nadel si je smuči in se pričel vzpenjati po strmini.

Sonce se je poskušalo prebiti skozi sivo gmoto oblakov in je kazalo že pozno popoldne, ko je Zon zajemal v položnih serpentinah zadnji del plazu. Tedaj je zapazil za domom globoko sklonjeno postavo človeka brez smuči, ki je počasi šel proti skalam za observatorijem. Spoznal je dolgo pojava profesorja Sunshine v zelenkastem veternem jopiču. Zon se je prihulil k snegu in je sklenil zasledovati profesorja. Za trenutek je Sunshine izginil za sneženim gričem. Zon se je pognal po pobočju navzgor. Odpel je smuči, ki so delale na posrenjenem snegu nepotreben šum. Zapičil jih je v skorjo. Skočil je na rob zameta vrhu griča in legel na trebuh. Sunshine je vprav plezal v skalovje. Skril se je za veliko stolpasto skalo. Zon je nekaj časa čakal, kdaj se bo zopet prikazal. Končno se je dvignil in se splazil v skalovje. Oprezno je pogledal na rob navpične skale. Toda tam ni bilo nikogar. Stopil je med ozki predor med skalo in steno. Na drugi strani je bilo strmo pobočje pokrito s snegom in ostre skale so štrlele iz bele plasti. Sneg je bil od vetra popolnoma zbit. Na njem ni bilo videti nikakih sledov človeške noge. Zon je zaman preiskoval vso okolico — Sunshine je izginil, kakor bi se vdrl v zemljo. Po drugi strani navzdol ni šel, kajti svet je bil odprt in videti je bilo v sicer skromnih sončnih žarkih daleč naokrog. Moral je biti nekje blizu. Kaj skriva vendar ta dolgin? Zon je zopet začel s preiskovanjem terena. Toda po enournem brezuspešnem pretikavanju ska-

Razvila se je prava bitka, v kateri so se morali vojaki zateči k oblegovalni taktiki, ker so imeli že pri prvi salvi več mrtvih in ranjenih. Po večurni borbi so policisti-gangsterji slednjič izobesili belo zastavo.

Na žalost se je laži prefekt sodil sam ter si pred prihodom vojske v poslednje pognal kroglo v glavo. V roke pravice je pri tej priliki padlo 16 roparjev, samih okorelih zločincev, ki so bili po večini vsi zreli za električni stol.

Previdnost

Orientalni vladar je bil velik tiran. Podložniki so se tresli pred njim. Le kapetan telesne straže ni kazal posebnega strahu pred njim. Ko je poročal vladarju se je prostodušno smehljajal in domače razgovarjal.

»Ali veste,« je nekega dne dejal samodržec, »če rečem le besedo, da morate v vodo, morate brez premisleka skočiti v sredo indijskega oceana.«

Kapetan se je molče priklonil, pozdravil, se obrnil in hotel oditi.

»Hej, kam na greste? Saj še nisem dejal, da skočite v ocean,« ga je poklical tiran.

»Veličanstvo, grem se učiti plavat!«

Sonja v filmu

Malokateri izmed svetovnih prvakov na športnem polju spozna in izkoristi pravi trenutek, ko se lahko umakne iz arene še nezmagan, z vsemi svojimi lavorikami. Sonja Henie, »zajček«, kot jo je klicala navdušena publika povsod, kjer je nastopala, ga je že ujela in dala svoji športni karieri po olimpijski zmagi, po kateri pač ne bi mogla doseči ničesar višjega, slovo. Ledeni oder je zamenjala za filmski studio, svojo amatersko slavo pa za solidne kupčke dolarjev. Hollywood jo je sprejel z odprtimi rokami in že vnaprej razbohnal po svetu bučno reklamo za njen prvi film.

Ta film, »Beli vrtinec«, je prišel zdaj tudi v Evropo in se pravkar predvaja v največjih pariških kinih. Pariška publika, ki ima precej več-

lovja je krenil proti observatoriju. Medtem se je zjasnilo. Sonce je zahajalo. Zarja je bila škrlatno rdeča. Observatorij je bil videti kot pošasten grad strahov, oblit s krvjo. Okna so črna zijala v Zona, ki se ga je lotevalo nekaj, kakor zmes divje jeze, obupa in zagrizene notranje zahteve po čimprejšnji fizični borbi z onim neznanim okrog njega.

»...hrana za živce...« mu je švignilo skozi možgane. Spomnil se je svojega pogovora z Neilom, ko sta prihajala v ta začarani krog.

Vstopil je v dom in šel po stopničkah najprej v radiografsko sobo. Moral je oddati meteorološko poročilo profesorju Rallsu. Premišljal je, ali še lahko zakriva skrivnostno Neilovo izginotje in je začutil v sebi odpor proti poklicanju tujih ljudi v borbo. Zdelo se mu je, da bi to lahko imelo za posledico ukinitve službe v observatoriju in s tem onemogočilo razkritje zagonetke Planine smrti. Toda Neil?

»Ne!«, se je utrgalo v njem. Mora priti tem pošastnim dogodkom do dna, ali pa pasti! Z odločitvijo se je čutil olajšanega. Stopil je k aparatu. Prižgal je luč in segel po elektronkah. Zdrznil se je: bile so še tople. Od večeraj aparat ni delal. Nekdo drugi ga je uporabljal. Toda Zona v tej hiši ni moglo ničesar več presenetiti. Če bi iz desk v tleh pognalo hruškovo drevo in bi na njem zrasle oranže, bi se Zon samo še nasmehnil.

Nova misel mu je šinila skozi glavo. Sklenil je, da prespi raje dopoldneve, popoldneve in noči pa stoji na straži. Brž je oddal običajno

je zahteve od ameriške, pa nad njim ni navdušena.

Z vsebino in režijo filma si v Hollywoodu niso posebno belili glave. Napravili so po starem standardnem receptu: glavno je, da se Sonja drsa. Ker pa drsanje samo za film še ne zadostuje, ga začnimo z nekoliko humorja (amerikanskega seveda), z girlsi in primerno porcijo čustvenosti, pa bo vse v redu.

Vsebina filma, ki je nastal na ta način, nas res ne more presenetiti po svoji originalnosti. Vsebina je približno takšna: Oče mlade Sonje je bil nekoč olimpijski zmagovalac v drsanju. Izgleda na karijero pa mu je preprečil nesrečen slučaj, radi katerega je bil diskvalificiran. Sedaj ima gostilno nekje v Švici, hčerka pa v njej streže gostom. Njegova edina želja je, da bi hčerka dosegla vse tiste zmage, za katere je bil sam prikrajšan. Po ovinkih preko varieteteja, ki je s svojimi pestrimi točkami potreben kot mašilo v filmu brez prave vsebine — Sonja upanja res uresniči. Konec.

Edini namen filma je, prikazati Sonjino virtuosnost in gracio na ledu. To se je tudi posrečilo, a zaslužilo bi nekoliko boljši okvir. Ves film rešuje Sonja s svojimi skoki in piruetami ter s svojim nasmeškom krog slavnega privlačnega noska.

Tudi Sonja sama ni zadovoljna. Kar se je dogodilo že mnogim športnim veličinam v filmu, se bo bržkone dogodilo tudi njej: njen prvi film bo najbrže tudi njen zadnji.

Pisati pismo je težko

Od prijatelja sem dobil pismo, v katerem mi piše: »Ne zameri mi, da Ti pišem tako redko, toda verjemi mi, da ni temu vzrok lenoba ali kaj drugega. Odkrito Ti povem, da mi je težko, celo neprijetno, kadar moram napisati pismo.«

Sprva sem bil nejevoljen, ko sem prebral te vrstice; prepričan sem bil, da pretirava, ali pa se norčuje. Hotel sem mu takoj odpisati in mu primerno odgovoriti. Ko pa sem bolje premislil in pomislil tudi nase, sem si moral prav odkrito

priznati, da tudi meni ni prijetno, mnogokrat celo zelo neprijetno, ko moram napisati pismo. Prišel sem do prepričanja, da je pisati pisma res težko.

V pismu moraš biti odkritosrčen in ne smeš pretiravati. Napisati moraš vse, kar občutiš. Svojih čustev ne smeš hliniti. Zakaj moraš tako pisati? Iz vsebine pisma lahko sklepaš na značaj osebe, ki ti piše, spoznaš lahko njene dobre in slabe lastnosti. Nihče pa si ne želi, da bi imeli o njem slab vtis. Nasprotno; vsak se trudi, da bi naredil čim boljše. To poskuša doseči na vse mogoče načine in ravno to, kakšen način si izbere, je odvisno od njegovega značaja. Vsi vemo, da si bo človek, ki se ne more pokazati v svoji pravi podobi, nadel masko; dobro ve namreč, da ne bo imel uspeha, če se pokaže v svoji naravni podobi. Vemo pa tudi, če bo maska še tako dobra, da jo bomo prej ali slej prepoznali. Značajnemu in poštenemu človeku tega ni treba.

Brez dvoma ne boš mogel soditi kaj slabega o osebi, ki ti piše brez pretiravanja in ti vsako stvar, pa naj si bo tebi v dobro ali v slabo, lepo odkritosrčno prizna. Zdi se mi, da je ta način najboljši. Takšnega človeka ima vsakdo rad in ga nehote vzljubi. Nasprotno pa boš obsodil osebo, ki ti piše prikrito in hinavsko, pretvarja svoja čustva. — Potrudil se boš, da ji boš primerno odgovoril.

Pripeti se ti pa včasih, da nisi dobil pravega odziva kljub temu, čeprav si odkritosrčno in brez pretiravanja razodel svoja čustva in občutke. V takem primeru je možno, da te oseba ni razumela, ali te pa tudi ni hotela. Potem greš in ker si misliš, da si napisal preplehko, pretiravaš in olepšavaš na vse mogoče načine; uspeh pa je tak, da se oseba norčuje iz tvojega pisma. Če pa ji napišeš plehko pismo, te zavrne: »Brez čustev!« Naposled si že ne veš kako pomagati. Ko si pretiraval — se ti je smejala, če si napisal plehko, — si bil zavrnjen: »Brez čustev!« Najbolje se ti pa je obneslo, ko si napisal odkritosrčno in brez pretiravanja — takrat te samo ni razumela, ali te pa ni hotela razumeti. Toda če se vprašaš, zakaj te ni razumela ali te ni hotela,

boš prišel do tega, da zato, ker te je razumela in ji je neprijetno, da bi ti pokazala, da te je razumela.

Sedaj lahko vsak prizna, da je pisanje pisma res težko!

Aurea!

Čuden slučaj

Berač je na ulici poprosil mimoidočo gospo miloščine.

Gospoj se je mudilo in mu ni dala ničesar. Možakar se je žalostno obrnil v stran in vzdihnil: »Sedaj sem prisiljen storiti, kar sem se bil namenil!«

Gospa je mislila, da si bo mož sedaj iz obupa morda vzel življenje, poklicala ga je nazaj, mu dala 10 dinarjev in ga pobarala:

»Kaj pa si, za božjo voljo, hotel storiti?«

»Oh, veste gospa, če ne bi bilo teh vaših desetih dinarjev, pa bi nazadnje le moral prijeti za delo.«

Možgane v roko

V neko modno trgovino vstopi neznanec ter si izbere lepo kravato, katere cena je Din 10.—. Plača z novcem za Din 20.—. Ker blagajničarka nima drobiža, pošlje učenka v sosedno trafiko, da kovanec izmenja. Ko se ta vrne z drobižem, izroči blagajničarka neznancu Din 10.—, ki vzame kravato in oddide. Čez nekaj časa priteče v trgovino trafikant ter zahteva povračilo dinarjev 20.—, češ, da je bil dvajsetak, ki ga je učenka zmenjala, ponarejen. Blagajničarka mu izplača Din 20.—, ponarejeni kovanec pa obdrži. Nato ugotovi škodo, ki jo ji je neznanec povzročil. Bila je ... Poizkusite še vi!

(Rešitev prihodnjč.)

„Velikega petka je bilo treba

za veliko nedeljo“.

Ivan Cankar.

poročilo v dolino in stopil po stopnicah v prtiličje. Lakota se je oglasila. Atletsko zdravo telo je zahtevalo svojega deleža.

Pri večerji je listal po dnevniku svojega predhodnika.

»Ljubša bi mi bila takojšnja smrt,« je čital, »toda tega, nečesa nevidnega ne prenesem. Listi, ki jih piše nevidna roka in večno Lasovo pripovedovanje o smrti prejšnjih čuvajev, me tirajo v blaznost.«

Nekaj vrstic dalje je zopet čital:

»Profesor Ralls zelo skrbi zame. Vsak dan mi sporoča, da mu je žal, da me je pustil sem gori. Zakaj ga nisem tedaj ubogal, ko mi je očetovsko odsvetoval to službo!«

Na koncu dnevnika pa je pripisala tuja roka: »Dne ... našli mrtvega. Vzrok nepojasnjen. Pokoj njegovi duši!«

Pod tem pa je stalo z velikimi črkami:

»Osveta belih duhov.«

Zon je prvič opazil ta pripis. Preziral je namreč strahopetne ljudi in ni nikoli prečital dnevnika do konca. Vendar ni bil presenečen.

»Če bi ne izginil Neil,« si je dejal, »bi se človek končno celo privadil temu čudnemu podneju.«

Spomnil se je Sunshina. Bila je že noč, njega pa ni bilo od nikoder. Ali je mar tudi ta na »nepojasnjen« način izginil? Drugega ni treba, kakor da še on — Zon — izgine in časopisi bodo napisali dolgo, napeto zgodbo o belih duhovih in o Planini smrti. Na koncu pa bo pisalo: »Upajmo, da je bil to zadnji slučaj. Oblasti so

namreč prepovedale vzdrževanje observatorija.« Svet bo malo vzvalovil, verjel v duhove in pozabil. Toda to ne more biti in ne sme biti! Zon je stisnil zobe.

S petrolejko v rokah je odšel v sobo. Sklenil je, da se bo obnašal, kakor da ga zasledujejo stotine oči. Mirno je položil dnevnik na mizo, zazdehal in odšel iz sobe. V kuhinji je obrisal mizo, položil umazano posodo v velik kotel in nalil nanjo vode. Vzel je luč in odšel v svojo spalno sobo. Legel je in ugasnil luč.

Nekaj minut nato so zaškripala njegova vrata. Zon se je v klobučevinastih copatah splazil v temi v vežo. Odprl je tiho vrata v kuhinjo in jih zaprl. Pravtako se je tiho splazil v sobo. Čutil je, da mora biti prav tu pot v skrivnosti, ki ga je obdajala. Neslišno se je splazil h klopi ob steni, položil revolver poleg sebe na tla in legel na trebuh po tleh. Tako je sklenil prebiti odslej ves svoj čas razen nekaj ur dopoldanskega spanja, kajti dopoldne se ni zgodilo nikdar nič posebnega. Ura je bila na steni. Naštel je deset udarcev, ki so prazno odmevali v tišino observatorija. V klopi je slišal enakomerno glodanje kukca. Skozi okna je padala medla bela blešča. Oči so se privadile temi in razločil je predmete v sobi.

Zon je dobro vedel, da v borbi zmaga oni, ki je premetenejši in vztrajnejši, zato ga gluho čakanje ni jezilo. Papirji s podpisi belih duhov niso padli z neba. Vraga, zakaj se ni odločil straziti že popreje. Spomnil se je na svojo znano srečo. Zonova sreča je bila znana tudi v kitaj-

skih strelskih jarkih. Skoro vedno mu je poleg sreče in njegove moči pomagal slučaj. Tokrat pa ga je ta zaveznik pustil na cedilu. Zato ni več računal nanj. Oprijel se je druge taktike: čakanja.

Gluha tišina je bila nenadoma prekinjena z rahlim pokom, ki ni bil dosti močnejši od kukčevega glodanja. Zon je prisluhnil. Sledila sta dva enaka poka. Zon še ni mogel ugotoviti, odkod prihaja šum. Pokanje se je ponovilo in tedaj je Zon nenadoma spoznal, da neznana roka tiho odpira rahlo škripajoča vrata. Živci so bili napeti. Previdno je segel po revolverju.

»Tokrat, ali nikoli,« je pomislil.

Škripanje se je ponavljalo v presledkih. Človek, ki je odpiral vrata, je bil v tem poslu precej neizurjen, kajti pravilno bi bilo, da bi odprl vrata v hipnem sunku in s tem zadušil velik del škripanja. Škripanje je končno prenehalo. Zon je zadržal sapo. Medla svetloba, ki je padala z zasneženega hribovja je zadoščala, da je opazil med podboji vrat senco, ki se je pomikala v sobo. Čev Zonovega revolverja je bila naravnana v točko, kjer je slutil levo stran prsi. Postava se je pomikala ob omari v senco med oba okna. Čulo se je drsanje mehke obutve ob pod. Čev revolverja je sledila gibanju nočnega gosta. Ko se je postava pokazala na svetlejšem prostoru ob omari, kamor je padala svetloba z drugega okna, je bilo videti v iztegnjeni desnici nekaj temnega, podolgovatega. Zon je nagonsko čutil, da je to pištola. Postava se je premikala dalje in obstala ob kaminu.

(Konec prihodnjč.)

Lobanja

s črnimi čekani

(Nadaljevanje in konec)

Končno je nastopil usodepolni dan. Banka je bila pretvorjena v trdnjavo. Pred poslopjem pa se je gnetlo ljudi. Uradniki so vse izblebetali. »Danes«, je šlo med ljudmi. Kupovali in čitali so časopise, ki so nosili na prvih straneh velike naslove: še en dan! Telefoni so peli. Reporterji so se borili za vstop v bančno poslopje. V vseobčji nervoznosti je prispela pošta, katere pa niti ni kdo posebno opazil, kajti pisma so končana — kaj bo sedaj? Še en dan!

Jalen je stopal v ravnateljstvo pisarno in nosil v levici pošto. V sobi je bil Snop s komisarjem in tremi možmi, ki so držali samokrese v žepu tako, da je bilo videti skozi blago obrise cevi.

Snop je segel po pošti.

»Pazite,« je rekel komisar, »morda je kako pismo zastrupljeno.«

Previdno je nataknil kožnate rokavice in odpiral pismo za pismom.

Nenadoma mu je pismo padlo iz rok. Težko se je sesedel na stol.

Snop je pograbil list in čital:

»Nič več črnih zob, če uporabljate najboljšo zobno kremo »Zoban«.

Nerazumljiv

Še april

fizikalni pojav

Zadnji čas so radijski poslušalci, ki bivajo v nebotičniku in okoliških stavbah, pa tudi tramvajski uslužbenci, kadar so privzeli mimo nebotičnika, stalno občutili v funkcioniranju aparatov in voz neko napako. Radijski poslušalci so pri sprejemanju zasledovali čudno brnenje, ki je jako motilo sprejem. Prvo mnenje, da to povzroča tramvaj, se je po specialistu za ta vprašanja, ki so ga poklicali, izkazalo za nemogoče.

Začelo se je ugibanje, ki pa je šele sedaj privedlo do najdbe resničnega vzroka motenj.

Enako so se pritoževali vozniki tramvaja. Pod nebotičnikom so namreč opazovali stalno poslabšanje delovanja elektromotorja, ki poganja vozove.

Najdba motnje je bila prav za prav le zgolj slučaj. Trgovec, ki ima svoje prostore na vogalu nebotičnika, je namreč opazil, da pokaže dovajalec električne struje tramvaja (drog, ki ga opazite na strehi vsakega voza), kadar pripelje voz pod nebotičnik, stalen naklonski kot proti njemu.

Sistematično raziskavanje, ki so ga nato izvedli, je prineslo senzacionalno odkritje. V sohi, ki ste jo gotovo opazili na čelni strani nebotičnika, so z instrumenti dognali nenaden pojav magnetizma, ki je bil vzrok vseh navedenih radijskih in tramvajskih motenj.

Razlaganje tega pojava zadaja našim strokovnjakom precej preglavic. Pojavljajo se različne domneve, ki so več ali manj verjetne. Mislimo pa, da bo ostalo pri domnevi, ki jo je izrekel znani univerzitetni profesor, namreč, da si moramo razlagati ta pojav vsled svinčenih valjev, na katerih je grajen nebotičnik. Talni magnetizem, ki se nabira v njih, influira po jeklenih policah, ki se uporabljajo za železobetonske gradbe na soho, ki je potem radi tega, ker stoji na prostem, vzrok vsem navedenim motnjam.

Baš sedaj raziskuje omenjeni g. profesor možnosti odprave tega pojava, ki je brez dvoma jako kvaren. Trenutno napaka torej še ni odpravljena. Ako stopite pod nebotičnik, še vedno lahko opazujete, da so vse antene v bližini sohe nagnjene proti njej ter da pokaže dovodni drog vsakega tramvaja, ki pripelje mimo nebotičnika, močan naklonski kot.

Upamo, da bo g. profesor kmalu našel rešitev vprašanja odprave motenj in da bodo tramvajski aparatovi kmalu zopet normalno delovali.

POKAŽITE TO ŠTEVILKO

SVOJIM PRIJATELJEM!

za svojo »Jelisaveto kneginjo crnogorsko«, Laza Kostić za svojega »Zetskega Hamleta« in »Maksima Crnojevića«. Da vidimo, kako je vsak avtor isti motiv razumel drugače, bomo navedli glavne razlike med deloma kralja Nikole in Djure Jakšića. Jakšić je Stankov (odnosno Stanišin, kot ga on naziva) korak predstavil kot neizbežno posledico in trik njegove sinuhe Jelisavete, rodome Benečanke, spletkarjenja kapetana Djuraška in slabosti ter nerazumevanja kneza Djordja. Jelisaveta je, po Jakšiću, zasekala krvavi meč razprtij v Črno goro, da bi pripravila teren za lažje osvajanje Črne gore od strani Benečanov. Njen mož, stoječ popolnoma pod ženinin vplivom, pa je odobral vse in ni videl njenega namena. Uvidi ga samo Stanko ter nekoliko vdanih rodoljubov, ki so izgnani iz dežele. Kot reakcija na žensko vladno se javlja potem Stanišino poturčenje in njegov napad na Črno goro. Jakšić nam je prikazal in predstavil Staniša prilično simpatično, kot tragičnega junaka, ki ne zasluži obtožbe, ampak priznanje. Pri kralju Nikoli pa je Stanko žrtev plašnosti, nerazboritosti ter pretirane oblastilnosti in častihlepija, dočim je njegova okolica proti njemu razpoložena in uklanja vse zapreke, da ga odvrne od usodnega koraka. To je glavna razlika teh dveh del, ki imata isti motiv: pri Jakšiću je za vse Stanišine korake kriva okolica, dočim je tu kriv on sam. Da bi videli, kateri motiv je bližji resnici, bomo na kratko orisali zgodovinsko ozadje in zgodovinske trditve o tem edinstvenem slučaju crnogorske preteklosti, dasi, naravno, niti eden zgodovinski ni povsem točen.

Z naših zavodov

Kranj

Kakor je čitateljem »Naše volje« gotovo že znano, je bilo na naši gimnaziji v Kranju med drugimi tudi društvo srednješolcev »Jugoslovan«. Toda radi nekaterih občutnih »pogrešk« odbora je bilo razpuščeno in šele pred kakimi tremi meseci smo ustanovili »popolnoma« novo društvo z istim imenom in istimi pravili, pa le nekoliko izpremenjenim poslovnikom. Vpisalo se je za naše razmere kar neverjetno število članov, vendar lahko pripomnim, da mnogi izmed njih ne vedo, zakaj so v društvu.

Občni zbor novoustanovljenega društva je bil 23. februarja t. l. v gimnazijski telovadnici; pač zato, ker je bil običajni razred za 350 dijakov premajhen. Udeležili so se ga poleg dijakov tudi g. direktor dr. Dolar in gg. prof. Kmet, prof. Korbar, prof. Fortuna in g. prof. verouka Slapar, ki so vsi z očitnim zanimanjem spremljali potek obnove zboru. Že po tej ogromni udeležbi bi se torej dalo sklepati, da so se razmere za jugoslovensko orijentirane dijake na naši gimnaziji občutno izboljšale! Za predsednika je bil skoraj soglasno izvoljen tov. Sirc Ljubo (VII.), ki nas je v svojem nastopnem govoru zagotovil, da novi odbor ne bo mnogo govoril, ampak rajši kaj pokazal. Že njegov nastop nam priča, da se bo držal žal še skoraj nikjer preizkušene načela: »Facta, non verba!« Tudi gg. pokrovitelja, prof. Kmet in prof. Rupnik, nam jamčita, kolikor jima je seveda v danih razmerah mogoče, da bo šlo delo v društvu v tistem pravcu, ki so si ga začetali ustanovitelji.

Delokrog društva je za sedaj še dosti obširen, vendar pa je radi prezaposlenosti dijakov pri učenju in drugih obveznih opravkih društvo ustanovilo samo šahovsko in glasbeno sekcijo. Obe sekciji sta pokazali mnogo dobre volje, posebno šahovska, ki stalno prireja turnirje tako, da misli v prihodnosti prirediti tekmo s celjsko »Slogo«. Delo glasbene sekcije do sedaj bistveno sicer še ni prišlo do vidnega izraza; pravijo pa, da se z veliko vztrajnostjo pripravlja bolj na tihem in se bo v celoti pokazala na društveni akademiji v začetku maja. Glavno društveno delo pa je seveda osredotočeno v tako zvani kulturno-znanstveni sekciji, ki prireja vsakih 14 dni redne sestanke s predavanji, recitacijami in slučajnostmi.

Mile.

Kultura

Balkanska carica

(Nadaljevanje.)

Danica se zaveda praznine svojega življenja, a plašče se ljudskega prezira radi izdajstva svojega nesojenega zaročenca, se odloči, da mu izpolni poslednjo željo in ga obišče v Skadru. Ko premišlja, na kakšen način bi to izvedla, se končno odloči, da jo Morača ponese v Skadersko jezero, to pa jo bo, kot dober drug, prineslo pod Skader, kjer bo posetila svojega zaročenca. Preden jo prisotni morejo zadržati, skoči z visoke stene v valove Morače.

Po srečno dokončani bitki javijo Djordju, da je znani junak Perun padel. Poleg tega mu omenjajo tudi Daničino smrt, katero obžaluje prav tako, kot smrt njenega očeta. Končno se vsi zahvaljujejo Bogu za zmago in ga prosijo za zdravje Crnojevičev ter za svobodo Crnogorcev, preklinjajoč izdajalce svojega rodu in priporočajoč mladini, naj se uči poštenosti na Daničinem primeru.

To je v glavnih potezih vsebina najboljšega kraljevega dela. Že iz tega se lahko zaključi, da je predmet izbran jako dobro. Poturčenje Stanka Crnojevića je dalo domisleka za literarne stvaritve že mnogim našim jako znanim književnikom. Pa tudi narodna poezija ima več produktov s tem motivom. Djura Jakšić je vzel ta motiv

Ko je g. dr. Nikola Radojčić nekoč govoril o zgodovinskih virih, je s polno pravico dejal, da nam je zgodovina Črne gore iz časa Crnojevičev jako malo, ali skoro nič poznana. Zares originalnih virov iz te dobe nimamo. Nasloniti se moramo radi tega na italijanske in benečanske vire. Tako se je posrečilo g. Jovanu Tomiću, da s pomočjo dnevnika benečanskega kronika Samude prodre malo globlje v to dobo crnogorske zgodovine in dasi nepopolno, vendar zanesljivo skonstruira zgodovino Crnojevičev. Po teh virih je imel Ivan-beg tri sinove: Djordja, ki je po očetovi smrti zasedel crnogorski, oziroma zetski prestol. Bil je turški vazal, a je bil kljub temu kmalu pregnan od Turkov in je pobegnil v Benetke ter potem k svojemu stricu Konstantinu Arjanitu; Stanka ali Staniša, ki se je že v mladosti poturčil in dobil ime Skenderbeg in ki je kasneje imel v oblasti crnogorski sandžakat in končno zgodovinsko malo verjetnega Stevana. Da je bil Staniša poturčen, je nesumljivo dejstvo potrjeno z zgodovinskimi dokumenti. Vzrok njegovega poturčenja pa nam je nepoznan. Tomić navaja, da to takrat ni bilo ničesar strašnega, ker se je gornjealbansko plemstvo poturčevalo radi tega, da bi obdržalo svoja posestva. Če je Staniša s svojo vojsko napadel Črno goro, ni zgodovinsko znano, da bi pa bil tam poražen, o tem ni niti govora, niti dokaza kakršnekoli vrste. Tudi o spopadih Djordja in Stanka zgodovina ne ve ničesar konkretnega. Vidi se celo, da se je Djordje, če je bil v neprimikah, obračal po pomoč k svojemu bratu Skenderu in da je ta nekočkrat

(Nadalevanje na str. 7)



VSEBINA:

Profesor Ivo je po dolgem iskanju končno našel sled za vohunom

in je po trdi borbi z njim obračunal. Vse se je zgodilo v neposredni bližini skrivnostne vile — sedeža atašaja — maharadže. Ivo

je zasumil, da je v njej sedež zarotnikov. Stekel je po stopnicah vanjo. Toda takoj za vratmi je padel v nastavljeno past — do

pasu gola maharadžina služabnika sta se z dvignjenima nožema vrgla nanj.

Balkanska carica

Nadaljevanje s 6. strani

interveniral pri benečanski Sinijoriji, da se ta vzame za njegovo sinaho ter njeno deco, ki je po Djordjevi smrti živela v jako težkih prilikah.

Iz tega se jasno vidi, da se niti eden od naših pesnikov ni verno držal zgodovine, ampak je vsak na istem predmetu vršil drugačno delo. Kljub temu pa je vzrok, s katerim je kralj Nikola motiviral Stankovo poturčenje, nekako vernejši in ideološko bolj opravičljiv ter celo zgodovinsko bližji. Jakišić je vso krivdo vrgel na famozno črnogorsko kneginjo Jelisaveto, o kateri ima, prav tako kot o Djordjevi Jerini, ljudska

tradicijska pogrešno mišljenje, predbacivajoč ji, da je bila vzrok Djurdjevega bega v Benetke. Zgodovinsko je z gotovostjo dokazano, da je bil značaj Jelisavete popolnoma drugačen in njeno zadržanje v Črni gori mnogo pravilnejše, kot trdi ljudska zapaščina. Ljudstvo, ki v mnogih trenutkih ni vedelo, za koga naj vrže odgovornost za gotove njemu nerazumljive družabne pretresljaje, jih je vrglo na žene svojih oblastodržcev, to še posebno takrat, kadar so bile po rodu tujke. Kralj Nikola je bolje poznal mentaliteto in težnje takratne dobe in ni izključeno, da se je v karakteristiki Stanka držal tudi Njegošove prognoze. Znano je, da se tudi pri Njegošu v »Gorskem vencu« srečujejo aluzije na ta slučaj, kot n. pr. takrat, ko »Kolo« poje:

»Prokle Mara svog sina Stanišu ...
Staniša je obraz ocrnio,
Pohulio vjeru pradjedovsku« itd.

Interesantno je omeniti, da je tudi kralj Nikola nazval Stankovo mater Maro, kot jo nazivata Njegoš ter narodna poezija, dasi njeno ime zgodovinsko ni potrjeno.

Fabula »Balkanske Carice« je torej, dasi osnovana na zgodovinskem dejstvu, izmišljena in to v onem pravcu, ki je bil našemu pesniku ugodnejši, da dá namreč svojemu delu dramsko obliko in da iz tega suhega dejstva razprede dragično skico, na podlagi katere bi mogel poudariti značaj in ljubezen črnogorske deklice do domovine!

Konec.

Letalstvo

Praznik našega civilnega letalstva

Po dolgem premoru smo zopet pozdravili propagandni miting našega domačega Aerokluba, ki nam je že pred leti pokazal svojo sposobnost. Kljub težkim žrtvam, ki jih je klub utrpel, je ohranil in poboljšal svojo sposobnost pomagati našemu vojnemu letalstvu in, kar je posebno važno, utreti pot civilnemu letalstvu. Veliko izgubo je utrpel, ko se je pred leti ubil njegov pilot Janko Colnar z »Lojzetom« na mitingu v Zagrebu. »Lojze« je bil naše prvo, izrazito sportsko letalo domače konstrukcije in izdelka.

Aeroklub je šel preko ovir. Pod vodstvom šefa našega letalskega centra g. dr. Staneta Rapeta je izpopolnil naš letalski park ter dosegel redne letalske zveze z ostalim svetom.

Da bi povečali zanimanje za miting, je priredil Aeroklub razstavo svojih najboljših letal. Razstava je bila 1. maja ves dan v Zvezdi in v nedeljo 2. maja dopoldne pred Narodnim domom. Vstopnina je bila minimalna. Vstopnica je veljala tudi za miting tako, da so si ljudje lahko letalo ogledali od blizu in ga nato tudi opazovali v zraku, ko je izvajalo drzne akrobacije. Da bi pa nudili gledalcem čim več, so prodajali listke za polete ali »zračne krste« po 20 Din tako, da so omogočili najširšim slojem polet nad zemljo.

Na razstavi je bilo razstavljeno dvojje letal in sicer enosedežno motorno letalo »Comper Swift«, last g. dr. Rapeta, in pa visokozmožno jadralno letalo »Pionir«.

Letalo »Comper Swift« je angleškega izdelka. Preko kril, ki se dajo v kratkem času sklopiti k

metrov. Opremljeno je z motorjem Pobjoy (75 KS). Enokrovno, enosedežno letalo tehta 260 kilogramov. Največja teža pri največji obremetvi znaša 447 kg. Ker je letalo grajeno za akrobacije, mora biti pri akrobacijah toliko obteženo, da tehta 354 kg. Hitrost, s katero leti po zraku, znaša maksimalno 240 km na uro, povprečna hitrost pa 210 km na uro. Letalo se lahko dvigne v pičlih dveh in pol minutah v višino 1000 m. Njegov akcijski radij znaša 1200 kilometrov, kar znači 6 ur letenja.

Poleg tega letala je bilo razstavljeno tudi jadralno letalo »Pionir«. Letalo je izdelano po modelu »Grunan Baby II.« po Lipischevi konstrukciji v domači delavnici. Preko kril meri 13 in pol metra, v dolžino pa 7 metrov. Tehta 120 kilogramov. Na tem letalu je postavil Stane Raznožnik lansko leto državni rekord na Blokah. 30. julija je ostal z njim 10 ur 47 minut v zraku. Skupno so leteli z njim 21 ur. Pred par tedni so imeli Ljubljanci priliko opazovati vlečni start jadralnega letala, ki ga je vodil Raznožnik Stane. Iz višine 1200 m se je jadralno letalo spustilo na letališče.

Skupno ima jadralna sekcija 6 letal tipa »Zögling«, ki so namenjena začetnikom, dalje 2 prehodni letali »Stolz der Teufel« (konstrukcija Jakoba) ter »Inka« (konstrukcija ing. Kuhelj).

V bodoči sezoni namerava sekcija graditi hangar na Blokah. Ustanovljena bo prava jadralna šola in sicer bo sprejetih 60 gojencev. Začetek bo julija meseca. Potreben je zdravniški pregled, plačilo zavarovalnine (okrog 50 din), dovoljenje staršev pri mladini itd. Vse informacije dobite pri Jadralni sekciji Aerokluba, ali na aerodromu (tel. 36-21). Poleg tega se nam obeta še tečaj vlečnega letenja pod vodstvom ing. Borisa Cijana. Skušali bodo doseči višinsko in daljinsko jadranje. Tehnične struje na Blokah, kot znano, ne nastajajo vsled neenakomernega segrevanja zraka.

V nedeljo 2. maja so naši vrli letalci pokazali, kako so napredovali. Že ob dveh so se pričele zgrinjati množice na aerodromu kljub temu, da ni bilo vreme najlepše. Točno ob 15. uri so se dvignila tri letala in pokazala skupinski let v vseh formacijah. Let so izvedli zelo lepo. Toda nato se je ulila močna ploha, ki pa gledalcev ni motila, ker so pričakovali vlečni start jadralnega letala. Kmalu sta se dvignili obe letali. Vsed močnih oblakov smo ju kmalu izgubili izpred oči. Toda ne samo nas, tudi njiju je oviral dež, da sta se po doseženi višini 600 m oba posamič vrnila na zemljo.

Takoj nato je startal g. Peter Hribar s svojim zaprtim dvosedežnim letalom angleškega izdelka. Pokazal je s svojim letalom razne vrste letenja. Med tem se je dvignil tudi šef letalskega centra g. dr. Stane Rape s svojim »Compexjem« v višino 1100 metrov, da pokaže gledalcem drzno akrobacijo, ki je znana pod imenom vrille. Letalo pada navpično navzdol ter se pri tem vrti v obliki svedra. Sledilo je še nekaj loopingov, krasni krilni loopingi.

V nadaljni točki sporeda je pokazal pilot lovec g. Nežmah drastično, kako sme in kako ne sme leteti učenec na letalu. Napovedovalec je pri mikrofону sproti tolmačil pravilne in nepravilne lete tako, da je publika dobila utis, kako izgleda šolsko letenje.

Sledili so »zračni krsti«. Tri letala so »krstila« 112 potnikov.

V bodoči sezoni bo ustanovljena v Ljubljani državna pilotska šola. V njej bo imel vsak, ki ima najmanj maturo, ali sličen izpit, brezplačen pouk v letenju. Za one pa, ki se hočejo učiti letenja pa je pri nas pilotska šola, ki vas za 12.000 dinarjev nauči samostojne pilotaže.

Miting je v celoti popolnoma uspel in želimo našemu Aeroklubu mnogo napredka ter v bodoče še slične prireditve, ki nas seznanjajo z njegovim delovanjem.

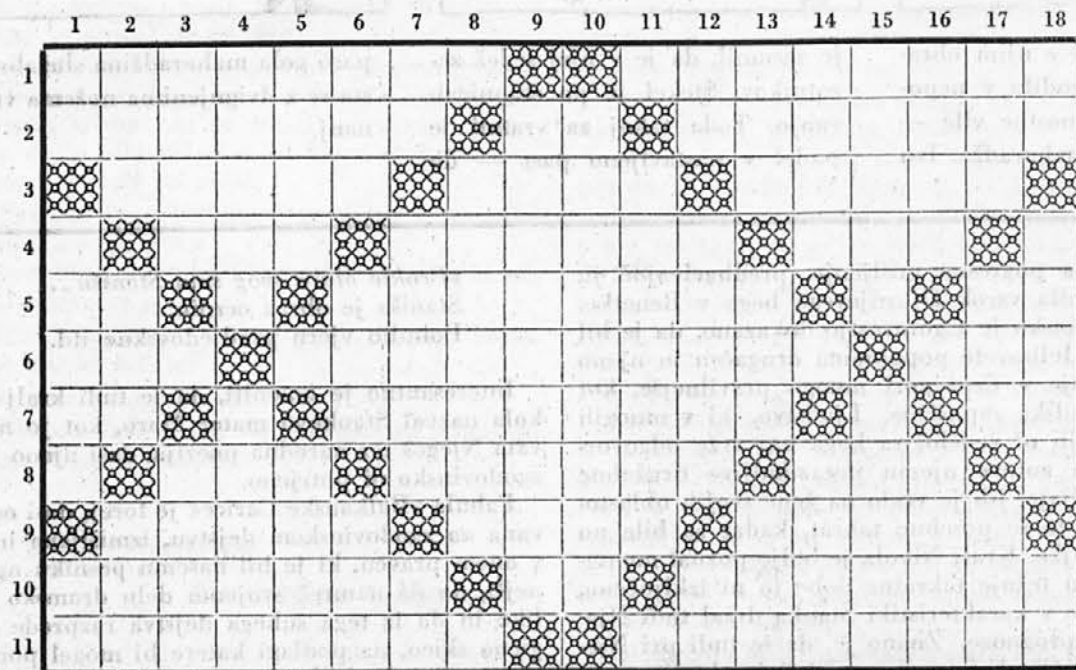
R. Švajgar.

JAVNO ŽREBANJE

24. aprila se je vršilo v prostorih uredništva javno žrebanje nagrad, razpisanih za rešitev križanke v velikonočni številki. Žrebanja se je udeležilo lepo število prijateljev »Naše volje«. Kot uvod se je vršilo izredno zanimivo in poučno predavanje o sredozemskem problemu. Sledil je referat o socijalni akciji, ki jo je pokrenilo uredništvo »Naše volje«, nakar so bile izžrebane tri književne nagrade: prvo nagrado (Potop I. in II.

del ter V azijskih pustinjah) je dobil Smole Jan-ko, Ljubljana, drugo nagrado (Z ognjem in mečem) je dobila Peneš Mija, Kranj, tretjo nagrado (Junaki prekooceanskih poletov) pa je sreča naklonila Peliconu Ivanu, Ljubljana. Knjižge je iz prijaznosti naklonila Tiskovna zadruga v Ljubljani, ki se ji tem potom za poklon naj-lepše zahvalujemo.

Križanka



Vodoravno: 1. Eksotična žival — rimski cesar. 2. Glasbeni inštrument — veznik — otok na Jadranu. 3. Načrt — cunja — sovražnik kokoši. 4. Vokal — pomožni glagol (skl.) — industrijsko mesto v Savski banovini — kurivo — soglasnik. 5. Predlog — vokal — veznik — AN — pogojnik — soglasnik — pritrdilnica. 6. Predplačilo — označiti — Slovan. 7. Predlog — soglasnik — grška črka — zlato (fr.) — egipčansko božanstvo — soglasnik — dva enaka soglasnika. 8. Vokal — način (lat.) — morska žival — fantovsko orožje — vokal. 9. Žensko ime (skl.) — naglavica — tropska rastlina. 10. Država v USA — osebni zaimsek — jugoslovanski skladatelj. 11. Pristanišče na Madagaskarju — naša obmejna postaja.

Navpično: 1. Veznik — prezident Španije — konj (tatarsko). 2. Dejanje — vrsta papige — italijansko mesto. 3. Planet — vokal — azijska država. 4. Muza — ptica. 5. Pega — soglasnik — morska riba. 6. Števenik — dva — žensko ime. 7. Dva različna vokala — slog — medmet. 8. Soglasnik — kaj? (češko) — vokal — zlato (fr.) — vokal. 9. Gorovje v Aziji. 10. Zoperstavljati se. 11. Predlog — vzklík — soglasnik — nota — predlog. 12. Igralna karta — jed — japonska igra. 13. Glasbeni izraz (obrnjeno) — žensko ime — svetopisemska oseba. 14. Slikar — vokal — zemlja sredi morja (obrnjeno). 15. Ni trd (obrnjeno) — hreme. 16. Sveta gora — soglasnik — preganja. 17. Rimski domači bog — vonj — jadranski otok. 18. Površinska mera — židovski praznik — kratica.

Sportni drobiž

Lovelock letos ne bo startal, ker je prezaposlen s študijem.

Reider Andersen (Norveška) je v St. Croix-ju v Švici na mednarodnih skakalnih tekmah premagal svetovnega in olimpijskega zmagovalca Birgerja Ruuda. Rezultati: 1. Andersen 233,2 točk (54 m, 59 m), 2. Ruud 230,8 točk (56 m, 54,5 m).

Max Schmeling se je 24. februarja vkrcal na Berengarijo, s katero se je odpeljal v Ameriko.

Sampion Pariza je pred Monossonom ponovno postal Rossolimo.

Japonski team za Dawis-cup izgleda takole: Yiro Yamagiski in Nakano (single), Yiro Yamagiski in Nishimura (double).

Svetovni prvak Kimberley Dynamiters so premagali v Düsseldorfu mestno reprezentanco s 4:2.

L. T. C. Praga je zmagala v Berlinu nad Zehledorfer Wespen s 6:0.

Leta 1940. bo v Tokiju z olimpijado združen tudi nogometni turnir. Predsednik prireditvenega odbora je baron Ryutaro Fukao.

V Londonu se je pred kratkim vršila borba za prvenstvo britskega imperija. Nastopila sta dosedanji prvak Ben Foord (Južna Afrika) in Farr, prvak Welsa. Zmagal je v petih rundah po točkah Farr in tako postal novi prvak britskega imperija v teški kategoriji.

Novi evropski prvak v teški kategoriji je Nemeč Kēblin. To prvenstvo je držal sedem let Pierre Charles.

Maehata, japonska olimpijska zmagovalka na 200 m prsno, se je omožila. Maehata drži svetovni rekord na 200 m prsno s časom 3:00:4 in 500 m prsno z 8:03:8.

Šah

Turnir za prvenstvo L. Š. K. je po trimesečnem igranju zaključen. Radi nerednega odigravanja je precej trpel na pomembnosti. Zaslužen je zmagal Furlani, ki je igral najsigurneje. Poleg nekaj razočaranj je zlasti presenetil Marek. Krepko so se afirmirali kandidati, to so novinci v prvem razredu, ki so si pridobili pravico napredovanja z odličnimi uspehi na ožjih turnirjih. Predvsem moramo imenovati Muzloviča, Samca in Mlinarja. Podroben rezultat: Furlani 12, Marek 11, Sikošek 10, Preinfalk 9 in pol, ing. Weiss 8 in pol, Muzlovič 8, Majcenovič 7, Cibic 6 in pol, Peterman, Samec in Kumelj po 6, Mlinar 5 in pol. V drugi razred se vrnejo: Samohor s 4 in pol, prof. Čop 3 in pol, dr. Sever 1.

I. in II. državna realna gimnazija v Ljubljani sta pred kratkim odigrali tekmo na šestih deskah. Zmagala je I. državna z rezultatom 3 in pol : 2 in pol. O srednješolskem šahu bomo več poročali v kratkem.

Letošnji mojstrski turnir za prvenstvo Jugoslavije se bo vršil v Rogaški Slatini. Turnir, ki se ga bo udeležilo tudi nekaj inozemcev, bo precej napet, posebno še, ker bo 5 najboljših zastopalo Jugoslavijo na olimpijadi v Stockholmu.

Na manjšem turnirju v Berlinu je Sümisch s 5½ točkami pustil za seboj Bogoljubova (5 točk). Sled: Reinhardt in Richter po 4, Rellstab 3, Helling, Rogmann 2½, Koch 1½.

V Bernu se je vršila mednarodna delavska olimpijada, kjer je zmagala Danska z 20½ točkami. Drugo je bilo moštvo Českoslovaške (14), dalje Švica (13), Francija (12½) itd.

Velikonočni turnir v Margetu je prinesel uspeh zopet mlajši generaciji. Zmagala sta namreč skupno Fine in Keres s 7½ točkami. Aljechin je doživel tri poraze (Fine, Keres, Burger) in se moral zadovoljiti s tretjim mestom in 6 točkami. Ostala mesta so zasedli: Foltys 5½, Milner Barry 5; brez nagrade so ostali: Aleksander in Menčíkova (4), Thomas (3), Burger (2) in Talyon (1½).

Naš prvak Vasja Pirc se bo udeležil v kratkem poljskega nacionalnega turnirja v Jurati ob Baltiskem morju. Tudi ta turnir bo jako pomemben. Na drugih turnirjih do olimpijade naši mojstri najbrže ne bodo igrali.

Kraljevo indijska obramba

Ing. Sajovic — L. Furlani (meč LŠK — celjski ŠK)

1. d 4, Sf 6. 2. Sf 3, g 6, 3. e 4, Lg 7. 4. Se 3, 0—0. 5. g 3, d 5. 6. ed 5, Sxd 5. 7. Db 3? (prezgodaj; najprej je potrebno urediti središče in izvesti rohado: 7. Lg 2, Sxc 3. 8. be 3, e 5. 9. 0—0, Se 6. 10. e 3, Da 5. 11. Db 3, Tb 8 itd.). Sxc 3. 8. be 3, e 5. 9. e 3, Le 6! 10. De 2, Se 6. 11. Lb 2? (bil je skrajni čas za 11. Lg 2 in 0—0. Zdaj je beli izgubljen, ker mu nasprotnik razbije središče in prepreči rohado), Da 5, 12. Sd 2, ed 4. 13. ed 4, Tac 8. 14. Dd 3, Ld 5. 15. Tg 1 (15. f 3 povzroči druge slabosti), e 5! 16. Sb 3, Db 6! 17. e 4, Sb 4. 18. Dd 2, Lxc 4. 19. Le 3, Lxb 3. 20. Lxb 4 (na 20. ab 3 gre že Txe 3 ali Se 2 + z ed 4), Tc 2. 21. Le 5, Df 6. 22. ab 3 (22. Lxf 8 ravno tako ne reši), Txd 2. 23. Kxd 2, Dxf 2 + 24. Le 2, Lh 6 + 25. Kc 3, ed 4 + 26. Kb 4, Dxe 2 beli se vda.

Problem

Dr. Zepler

Beli: Ka 2, De 5, Tb 7.

Črni: Kf 1, Th 1, kmet f 2, h 3.

Beli vleče in matira v treh potezih.

Rešitev problema iz prejšnje številke:

1. Kh 3, d 2.

2. Dg 3.